

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Серебро М. В.

Наукова публікація присвячена дослідженню зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій.

Зазначається, що на заміну ліберальному режиму використання інформаційних технологій, зокрема Інтернет, в багатьох зарубіжних країнах приходить нова реальність, пов'язана із правовим врегулюванням діяльності соціальних мереж та месенджерів. Органи публічної адміністрації змушені втручатися в діяльність інтернет-спільноти та обмежувати право користувачів на вільне вираження своїх поглядів, адже під загрозою опинилася національна безпека держав та механізм захисту прав і свобод людини від протиправних посягань правопорушників, які проводять негативні інформаційні компанії в Інтернет.

Водночас в США максимально реалізовано принцип свободи слова і правові засади використання інформаційних технологій значною мірою врегульовано нормами корпоративного права, коли власники інтернет-ресурсу самі визначають правила гри - алгоритми роботи онлайн-майданчиків.

Акцентовано увагу на важливості прийняття в Європейському Союзі Загального регламенту про захист даних (General Data Protection Regulation, GDPR), який розширює повноваження держав у сфері соціальних мереж - дозволяє видаляти незаконний контент і змушує платформи докласти більше зусиль для боротьби з небезпечними матеріалами під загрозою накладання на порушників суттєвих штрафних санкцій.

Важливим етапом у розвитку адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій та приведення національного законодавства у цій сфері у відповідність до права Європейського Союзу названо ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027). Участь України в програмі «Цифрова Європа» є важливим етапом інтеграції національної

держави до ЄС та адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу.

Запропоновано запозичити позитивний досвід США щодо використання можливостей штучного інтелекту для пошуку та блокування негативного контенту, який загрожує національній інформаційній безпеці або посягає на права і свободи громадян.

Ключові слова: інформаційні технології, регулювання, зарубіжний досвід, цифрові послуги, публічна адміністрація, контроль, Інтернет, відповідальність, програмне забезпечення, технічні рішення.

Serebro M. V. Foreign experience of administrative and legal regulation of the use and development of information technologies

The scientific publication is devoted to the study of foreign experience of administrative and legal regulation of the use and development of information technologies.

It is noted that the liberal regime of Internet use in many foreign countries is being replaced by a new reality related to the legal regulation of the activities of social networks and messengers. Public administration bodies are forced to intervene in the activities of the Internet community and limit the right of users to freely express their views, because the national security of states and the mechanism of protection of human rights and freedoms from illegal encroachments by criminals who conduct negative information companies on the Internet are at risk.

At the same time, the principle of freedom of speech is fully implemented in the USA and the legal principles of the use of information technologies are largely regulated by the norms of corporate law, when the owners of the Internet resource themselves determine the rules of the game - the algorithms of the online sites.

Attention is focused on the importance of the adoption of the General Data Protection Regulation (GDPR) in the European Union, which expands the powers of states in the field of social networks - allows the removal of illegal content and forces platforms to make more efforts to combat dangerous materials under the threat of being imposed on violators of substantial fines.

The ratification of the Agreement between Ukraine and the European Union on Ukraine's participation in the European Union program «Digital Europe» (2021-2027) was called an important stage in the development of administrative and legal regulation of the use of information technologies and bringing national legislation in this area into compliance with the law of the European Union. Ukraine's participation in the «Digital Europe» program is an important stage of the national state's integration into the EU and the adaptation of national legislation to the law of the European Union.

It is proposed to borrow the positive experience of the USA in using the capabilities of artificial intelligence to find and block negative content that threatens national information security or encroaches on the rights and freedoms of citizens.

Key words: *information technology, regulation, foreign experience, digital services, public administration, control, Internet, responsibility, software, technical solutions.*

Актуальність теми. Адміністративно-правове регулювання використання та розвитку інформаційних технологій є одним із найбільш складних сфер правового регулювання, адже у сфері інформаційних відносин максимально реалізується свобода дій їх учасників, часто важко ідентифікувати виробників та споживачів цифрового контенту, адже користувачі цифрових послуг та цифрових товарів можуть використовувати зашифровані канали зв'язку, динамічні IP-адреси, публічні (не персональні) комп'ютери для доступу до інформаційних ресурсів тощо. Крім того, постає питання щодо права органів публічної адміністрації втручатися у сферу особистого життя людини та право особи на вільне вираження своїх поглядів. У зв'язку із вищевикладеним важливим є дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій, включаючи правове регулювання Інтернет, діяльності соціальних мереж та месенджерів тощо.

На особливу увагу заслуговує відповідний досвід США та держав-членів Європейського Союзу, адже США є флагманом у сфері використання інформаційних технологій, розвитку Інтернет, а запозичення позитивного досвіду правового регулювання інформаційних відносин в країнах-членах ЄС є одним із складових процесу адаптації національного законодавства до права ЄС з перспективою набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі.

Наведені аргументи обумовлюють актуальність окремого дослідження зарубіжного досвіду

адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій, а також обґрунтовують його теоретичну та практичну значимість.

Різні аспекти правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій завжди були в центрі уваги науковців. Із останніх наукових праць слід виділити роботи Д. Біленької «Адміністративно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні», О. Берназюка «Цифрові технології у праві: сучасний погляд у майбутнє», Т. Ковальової та О. Гунбіної «Правові проблеми надання адміністративних послуг з використанням інтернет-технологій», О. Комарова «Адміністративно-правовий статус суб'єктів здійснення цифрової трансформації регіону», А. Краковської та М. Бабики «Цифровізація адміністративних послуг в Україні: проблеми та перспективи розвитку», А. Омельченка «Суспільні відносини у сфері цифровізації як предмет правового регулювання», Р. Стефанчука «Інформаційні технології та право: quo vadis?», І. Тищенкою «Адміністративні процедури надання електронних публічних послуг публічною адміністрацією в Україні».

Проте, зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій ще не був предметом окремого наукового аналізу, що актуалізує підготовку даної публікації.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій та визначення можливості та доцільності його імплементації в чинне національне законодавство та юридичну практику.

Методологія даної публікації включає філософські (закони та прийоми діалектики: єдності та боротьби протилежностей, переходу кількісних змін у якісні), загальнонаукові (системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу: аналіз, синтез, дедукція та індукція) та спеціально-юридичні методи дослідження (формально-юридичний метод, метод юридичного моделювання, а також методологія порівняльного правознавства). Також в процесі дослідження використовуються такі загальновідомі наукові підходи як цивілізаційний, антропоцентричний, телеологічний та синергетичний.

Так, цивілізаційний підхід дозволяє розглядати правові засади використання та розвитку інформаційних технологій в зарубіжних країнах, враховуючи особливості правових традицій, звичаїв,

правосвідомості та правової культури громадян певної держави.

Результати дослідження. З метою належного адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері використання інформаційних технологій в Україні доцільним є дослідження відповідного досвіду зарубіжних країн. Так, одним із флагманів в питанні розвитку інформаційних технологій та забезпечення свободи слова в Інтернет є США.

Адже місцем народження Інтернет є саме США. Інтернет зародився в США наприкінці 60-х років із проекту мережі з комутацією пакетів Агентства перспективних дослідницьких проектів Міністерства США, яка отримала назву ARPANET. Зайнялося питанням створенням комп'ютерної мережі спеціальне агентство DARPA, яке відповідає за впровадження нових технологій в США. З плином часу ARPANET розвивалася і ставала популярнішою. Перший сервер ARPANET було встановлено 1 вересня 1969 року у Каліфорнійському університеті в Лос-Анджелесі. 22 жовтня вважається днем Народження інтернет з'єднання. Саме цього дня 1969 року було встановлене з'єднання та передача даних між Каліфорнійським університетом та Стенфордом. Під час першої спроби вдалося передати лише перші три знаки - «LOG», після цього в мережі стався збій. Однак після повернення ARPANET в робочий стан через кілька годин наступна спроба увінчалася успіхом [1].

У 1984 р. з'явилася ще одна масштабна мережа NSFNet, яка була створена Національним науковим фондом Сполучених Штатів. Вона включала в себе безліч дрібних мереж, в тому числі і популярні тоді Bitnet і Usenet, і володіла значно більшою пропускну здатністю в порівнянні з мережею ARPANet. Таким чином, остання набула серйозного конкурента. До NSFNet підключилися понад 10 000 ПК менш ніж за рік, і зі словом «Інтернет» поступово стала асоціюватися саме ця мережа. Головним постачальником даних Глобальна мережа стала лише з 1995 р. Це послужило поштовхом для створення W3C - Консорціуму Всесвітньої павутини. З 1996 р. терміни «Інтернет» і «Всесвітня мережа» практично повністю підміняють один одного [1].

Слід відзначити, що в перші роки свого існування Інтернет сприймався виключно як технічний засіб зберігання та передачі інформації між персональними комп'ютерами. Проте із наповненням всесвітньої мережі контентом постало питання щодо правового регулювання його змісту.

О. Снопко зазначає, що коли йдеться про модерування контенту в Інтернеті, у Сполучених Штатах

найчастіше посилаються на два важливіші правові положення: Першу поправку до Конституції США та розділ 230 Закону про комунікаційну порядність (Communications Decency Act) 1996 року [2].

Так, перша поправка до Конституції забороняє американській владі втручатися в інформаційний простір і запроваджувати цензуру (в тому числі в інтернеті), а також гарантує свободу слова, преси та зборів. Натомість 230 розділ Закону про комунікаційну порядність звільняє онлайн-спільноти, такі як Твіттер і Фейсбук, від відповідальності за те, що публікують інші люди на їхніх платформах, а також дає їм повноваження самостійно модерувати спілкування користувачів та видаляти контент, який вони вважають недоречним [3].

Таким чином, в США максимально реалізовано принцип свободи слова і правові засади використання інформаційних технологій значною мірою врегульовано нормами корпоративного права, коли власники інтернет-ресурсу самі визначають правила гри - алгоритми роботи онлайн-майданчиків, а також встановлюють власні правила - обмеження та заборони щодо розміщення певного контенту (наприклад, інформації, фото-відеоматеріалів, які демонструють культ насильства та жорстокості, принижують честь та гідність людини, містять елементи порнографії тощо).

Отже, за законом державні органи у США не мають можливості впливати на те, що пишуть користувачі у соціальних мережах. Через це модерування контенту лягає на плечі самих компаній. Для цього «Твіттер», «Мета», «Гугл» та інші компанії створили внутрішні політики - правила поведінки на платформах. За порушення цих правил користувач може втратити доступ до певних функцій соціальної мережі або до свого акаунту загалом. У межах своїх політик соцмережі регулярно видаляють тисячі дописів, коментарів та згадок: переважно це відбувається за допомогою штучного інтелекту, однак інколи йому допомагають живі модератори. Час від часу компанії також звертаються до сторонніх експертів: наприклад, «Мета» і «Твіттер» співпрацюють із «фактчекерами», аби виявляти, маркувати чи видаляти неправдиву інформацію. Деякі соцмережі мають незалежні наглядові ради, які можуть скасувати або підтримати рішення компанії застосувати ту або іншу політику [3].

Такий приклад є важливим для України, адже покласти контроль за діяльністю громадян в Інтернет тільки на органи правопорядку недостатньо ефективно. Більш доцільним вбачається засобами адміністративного права зобов'язувати

інтернет-провайдерів встановлювати інтернет-фільтри для блокування цифрового контенту, що пропагує культ насильства та жорстокості, містить елементи порнографії тощо. Крім того, доцільним є запозичення позитивного досвіду США щодо використання можливостей штучного інтелекту для пошуку та блокування негативного контенту, який загрожує національній інформаційній безпеці або посягає на права і свободи громадян.

Як зазначено в самій Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, впровадження інформаційних технологій, частиною яких є технології штучного інтелекту, є невід'ємною складовою розвитку соціально-економічної, науково-технічної, оборонної, правової та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення [4].

О. Снопок зазначає, що попри усі свідчення нездатності соцмереж самостійно регулювати контент, якщо будь-який американець звертається до суду через порушення його прав компаніями «Мета» або «Твіттер», він майже гарантовано отримує відмову. Судова система США, посилаючись на 230 розділ Закону про комунікаційну порядність, каже про те, що платформи не несуть відповідальності за контент, який на них з'являється. Однак зараз, коли події в Інтернеті мають суттєві наслідки у реальному світі, все більше позовів потрапляють до Верховного суду США, рішення якого може змінити стан справ [3].

Так, право соціальних мереж не нести відповідальності за контент на їхніх платформах - центральна тема двох судових позовів, які Верховний суд США розглянув наприкінці лютого 2023 року. Перший із них - Гонсалес проти «Гугл» - подала сім'я американця, який загинув 2015 року в Парижі через напад прихильників «Ісламської держави». За словами родини загиблого, часткову провину за цей напад несе Ютуб (власником якого є «Гугл»), адже його алгоритми рекомендують користувачам відео про діяльність «Ісламської держави». У другій справі, Таамнех проти «Твіттер», звинувачується соцмережа у тому, що вона сприяє поширенню екстремістських ідей. Цей позов подали родичі загиблого під час нападу ІДІЛ на нічний клуб у Стамбулі в 2017 році. Вони наголошують, що Твіттер пропонував своїм користувачам відео і твіти прихильників «Ісламської держави», спонукаючи їх приєднатися до терористів. В обох справах позивачі наполягають, що алгоритми Ютуба і Твіттера - це не контент, створений користувачами, а робота самої компанії. Гугл і Твіттер у цьому випадку не є нейтральними

платформами, які просто надають майданчик для поширення інформації користувачами. За допомогою алгоритмів соціальні мережі визначають, що запропонувати до перегляду конкретним людям. Саме тому, на думку позивачів, вони винні у поширенні незаконного контенту на своїх платформах [3].

У наведених справах поширення екстремістської інформації в Інтернет стало причиною фатальних наслідків, причому алгоритми Ютуба дійсно пропонують користувачу перегляд відео, які схожі на ті, що вже є в історії переглядів. Таким чином, сам відеохостінг Ютуб фактично нав'язує особі перегляд відео на певну тематику, формує психологічну залежність та спонукає до пошуку аналогічного контенту.

На відміну від попередніх справ, які стосуються права соцмереж пропонувати контент своїм користувачам, два інші кейси, які потрапили на розгляд Верховного суду США, стосуються цензури. Так, Закон Техасу забороняє великим соціальним мережам дискримінувати користувачів на основі їхньої точки зору. Заборона має кілька винятків: наприклад, соцмережі можуть видаляти контент, який підбурює до насильства або злочину, що стосується сексуальної експлуатації дітей тощо. Також Техас зобов'язав соцмережі створити прозорі процедури подання скарг користувачами, вимагає від компаній розкривати свою політику модерування контенту та раз на два роки публікувати розгорнутий «Звіт про прозорість» [3].

Натомість Закон Флориди передбачає, що кожна соцмережа має «ретельно обґрунтовувати» свої рішення щодо модерації контенту. Це правило вимагає, аби платформи надавали детальне пояснення щодо будь-якого рішення, яке виключає користувача з платформи, цензурує його або застосовує до нього тінювий бан (останнє, на думку законотворців, слід карати найбільш суворо). Закон забороняє платформам блокувати політичних кандидатів та журналістів. У Флориді вказаний закон, які і в Техасі, поширюється лише на великі платформи, залишаючи поза увагою менш популярні соціальні мережі [3].

О. Снопок зауважує, що у 2021 році, одразу після ухвалення законів у Флориді й Техасі, представники великих соціальних мереж подали до суду, аби заблокувати це законодавство. Також, посилаючись на Першу поправку, вони стверджують, що мають конституційне право самостійно вирішувати, який контент розміщувати, а який ні. У Флориді суддя погодився з соціальними мережами та постановив, що закон порушує права

платформ. А в Техасі суд навпаки підтримав законотворців, наголосивши, що «корпорації не мають права цензурувати те, що говорять люди». Фактично суди різних штатів дали різні відповіді на однакове питання, що змушує Верховний суд втрутитися. Саме він визначить, чи справді соціальні мережі мають право необмежено модерувати контент [3].

Таким чином, наведений приклад правового регулювання Інтернет в США демонструє неоднозначний підхід до встановлення меж свободи користувачів та операторів соціальних мереж навіть на рівні судової влади штатів. Для України такий приклад правового врегулювання є надзвичайно важливим, адже в умовах повномасштабної війни питання протидії російській пропаганді в Інтернет є одним із ключових для органів публічної адміністрації. Поважаючи право на свободу вираження поглядів суб'єкти владних повноважень повинні вживати всі можливі адміністративно-правові засоби щодо блокування пропагандистського цифрового контенту, зокрема, шляхом блокування російських веб-сайтів, соціальних мереж та месенджерів.

О. Снопок справедливо зазначає, що за останні кілька років у різних країнах думка законотворців щодо автономності соціальних мереж суттєво змінилася. Якщо раніше вважалося, що соціальні мережі є окремими компаніями, у діяльність яких держава не має права втручатися, сьогодні багато демократичних країн поступово обмежують їхню автономність. Наприклад, Індія запровадила прямий урядовий нагляд над іноземними соціальними мережами на кшталт Твіттера чи Фейсбука і примусила їх сприяти правоохоронцям в ідентифікації правопорушників. В Європейському Союзі у 2016 році прийнято Загальний регламент про захист даних (General Data Protection Regulation, GDPR). Цей загальноєвропейський акт розширює повноваження держав у сфері соціальних мереж - дозволяє видаляти незаконний контент і змушує платформи докладати більше зусиль для боротьби з небезпечними матеріалами [3].

Зазначений новий європейський закон про конфіденційність і безпеку даних містить сотні сторінок нових вимог для організацій у всьому світі [5].

Загальний регламент захисту даних (GDPR) є найсуворішим законом про конфіденційність і безпеку в світі. Незважаючи на те, що він був розроблений і прийнятий Європейським Союзом (ЄС), він накладає зобов'язання на організації незалежно від місця їх знаходження, доки вони

націлені або збирають дані, пов'язані з людьми в ЄС. Положення набуло чинності 25 травня 2018 року. Згідно з GDPR передбачено стягнення суворих штрафів з тих, хто порушить його стандарти конфіденційності та безпеки, причому штрафи сягатимуть десятків мільйонів євро. За допомогою GDPR Європа демонструє свою тверду позицію щодо конфіденційності та безпеки даних у той час, коли все більше людей довіряють свої особисті дані хмарним сервісам (службам), а порушення є щоденним явищем [5].

Британський уряд також з 2019 року готує масштабний законопроект, покликаний максимально врегулювати діяльність соціальних мереж [3].

Таким чином, на заміну ліберальному режиму використання Інтернет приходить нова реальність, пов'язана із правовим врегулюванням діяльності соціальних мереж та месенджерів. Органи публічної адміністрації змушені втручатися в діяльність інтернет-спільноти та обмежувати право користувачів на вільне вираження своїх поглядів, адже під питанням опинилася національна безпека держав та механізм захисту прав і свобод людини від протиправних посягань правопорушників, які проводять негативні інформаційні компанії в Інтернет. До прикладу - це радикальні спільноти прихильників терористичних організацій, клуби самогубців, об'єднання неонацистських організацій, закриті спільноти педофілів та інших негативних елементів.

Майбутнє рішення Верховного суду США в описаних вище справах повинно врегулювати роботу соціальних мереж. Якщо Верховний суд стане на сторону позивачів у справах Гонсалеса і Таамнеха, то в результаті «Гугл», «Твіттер» і «Мета» можуть втратити свій імунітет щодо контенту, який публікується на їхніх майданчиках. Також зросте їхня відповідальність за поширення незаконної або недостовірної інформації. Зрештою, рішення Верховного суду допоможе зрозуміти, чи є соціальні мережі з погляду американського законодавства просто нейтральними майданчиками для поширення інформації, чи все ж компаніями, що долучаються до вироблення контенту через алгоритми. Водночас, якщо Верховний суд стане на сторону Техасу та Флориди у питанні законодавства, соціальні мережі навпаки будуть змушені залишати на своїх платформах будь-який контент, аби не зазнавати звинувачень у цензурі. При цьому контент модеруватимуть лише у крайніх випадках: щодо питань, які стосуються правопорушень чи злочинів проти дітей. Це, на думку журналістів, може перетворити інтернет-простір

на місце безконтрольного поширення інформації, що знищить всі спроби соцмереж контролювати дезінформацію [3].

Обидва потенційні варіанти рішення Верховного суду США мають як позитивні, так і негативні сторони і є по суті крайнощами. Більш доцільною вбачається «золота середина», а саме, юридичне визначення тих сфер інформаційних відносин, які потребують обов'язкової модерації (по суті - цензури). Напрацювання переліку видів цифрового контенту, які підлягають обов'язковій модерації, є завданням спільних органів публічної адміністрації Європейського Союзу у співробітництві із урядом США. Тільки спільна узгоджена позиція у цьому питанні здатна комплексно вирішити наявну проблему та стати основою для перспективної міжнародної Конвенції про інформацію, яка підлягає обов'язковій перевірці (модерації).

О. Снопко слушно зауважує, що в умовах російсько-української війни, яка не менш запекло точиться й на інформаційному фронті, Україна також має спостерігати за рішеннями Верховного суду США. Перш за все, рішення про відповідальність соціальних мереж за контент може бути корисним для боротьби проти російської пропаганди у Фейсбуці й Твіттері. У такому випадку соціальні мережі нестимуть більшу юридичну відповідальність, що спонукатиме їх прискіпливіше фільтрувати інформацію та детальніше розглядати її оскарження, аби не вважатися винними у спонуканні інших до насильницьких дій або поширенні дезінформації. Якщо ж говорити про рішення щодо законів Техасу та Флориди, то у цьому випадку відмова Верховного суду в праві соцмереж самостійно модерувати контент може негативно вплинути і на нашу здатність боротися з російськими наративами. Врешті, приклад США та багатьох інших країн показує, що соціальні мережі можна регулювати на законодавчому рівні. А це стане важливою передумовою нашої інформаційної стійкості після перемоги у війні [3].

Важливим етапом у розвитку адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій та приведення національного законодавства у цій сфері у відповідність до права Європейського Союзу є ратифікація Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027) [6].

У відповідності до пункту 1 ст. 2 вказаної Угоди Україна бере участь у програмі «Цифрова Європа»

згідно з принципами та умовами, встановленими статтею 451 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони, і Протоколом III до неї, Регламентом (ЄС) 2021/694, а також будь-якими іншими нормативно-правовими актами, що стосуються реалізації програми «Цифрова Європа», в їхніх останніх редакціях, і відповідно до конкретних умов, передбачених цією Угодою.

Якщо інше не передбачено умовами, зазначеними в пункті 1 ст. 2 Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027), включно з імплементацією статті 12 (6) Регламенту (ЄС) 2021/694, юридичні та фізичні особи, які зареєстровані в Україні, можуть брати участь у заходах програми «Цифрова Європа» на умовах, рівнозначних тим, що застосовуються до юридичних та фізичних осіб, які зареєстровані у Європейському Союзі, з урахуванням дотримання обмежувальних заходів Європейського Союзу [6].

Програма «Цифрова Європа» - це програма фінансової підтримки ЄС (7.5 млрд. євро на 7 років), яка забезпечує фінансування проектів за п'ятьма напрямками: суперкомп'ютер, штучний інтелект, кібербезпека, цифрові навички, забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві, метою якої є зміцнення та просування потенціалу Європи в ключових сферах цифрових технологій шляхом всестороннього розгортання [7].

Програма підтримує державні органи, неурядові організації та приватних суб'єктів, малі та середні підприємства у ЄС та за його межами.

Статтею 10 Регламенту (ЄС) 2021/694 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2021 року про започаткування Програми та скасування Рішення (ЄС) 2015/2240 передбачено асоційовану або частково асоційовану участь країн Європейської політики сусідства. Участь у Програмі передбачає укладання відповідної угоди та сплату фінансових внесків [7].

Україна бере участь як асоційована країна та сприяє досягненню конкретних цілей програми «Цифрова Європа», визначених статтею 3(2) (a), (b), (d) та (e) Регламенту (ЄС) 2021/694 в останній редакції.

Приєднання до Програми сприятиме реалізації цифрових проектів в Україні, посилить співпрацю з міжнародними партнерами шляхом підтримки у рамках Програми проектів, заснованих на принципах цифрового законодавства і політики ЄС,

сприятиме виконанню зобов'язань України за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [7].

Серед переваг участі для українського бізнесу:

- розвиток інноваційної та цифрової інфраструктури;
- залучення українських експертів/спеціалістів відповідного профілю до реалізації спільних міжнародних проєктів;
- доступ до європейських інструментів конкурсного фінансування та можливість отримати грантову підтримку на реалізацію ідеї (пілотного проєкту);
- розгортання й оптимальне використання цифрових потужностей, інтероперабельності тощо [7].

Таким чином, участь України в програмі «Цифрова Європа» є важливим етапом інтеграції національної держави до ЄС та адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу.

Висновки. Проведене дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій дозволяє сформулювати висновок про те, що в країнах ЄС та США перед органами публічної адміністрації поставлено питання про обмеження свободи вираження поглядів в Інтернет з метою захисту національної безпеки, а також прав і свобод громадян.

Так, у Європейському Союзі 25 травня 2018 року набув чинності Загальний регламент про захист даних (General Data Protection Regulation, GDPR), який розширює повноваження держав у сфері соціальних мереж - дозволяє видаляти незаконний контент і змушує платформи докладати більше зусиль для боротьби з небезпечними матеріалами під загрозою накладання суттєвих штрафних санкцій. Цей регламент стосується безпосередньо і України і в мережі його популяризації присвячений окремий веб-сайт - <https://gdpr.eu/what-is-gdpr/>

Важливим етапом у розвитку адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій та приведення національного законодавства у цій сфері у відповідність до права Європейського Союзу є ратифікація Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь

України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027).

З метою протидії поширенню дезінформації, культу насильства та жорстокості, порнографії та іншої негативної інформації в Інтернет пропонується запозичити позитивний досвід США щодо використання можливостей штучного інтелекту для пошуку та блокування негативного контенту, який загрожує національній інформаційній безпеці або посягає на права і свободи громадян.

Література

1. Історія інтернету від ARPANET до сьогодні. 21.11.2019. Ucloud. URL: <https://ucloud.ua/istoriya-internetu-vid-arpamet-do-sogodni/> (дата звернення: 02.06.2024).
2. William A. Sodeman. Communications Decency Act, United States, 1996. URL: <https://www.britannica.com/topic/Communications-Decency-Act> (дата звернення: 02.06.2024).
3. Снопко О. Як Верховний суд США поступово стає регулятором у сфері соціальних мереж. Опора. Tech. 10.03.2023. URL: https://www.oporua.org/polit_ad/iak-verkhovnij-sud-ssha-postupovo-staie-regulatorom-u-sferi-sotsialnikh-merezh-24609 (дата звернення: 02.06.2024).
4. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Дата оновлення: 29.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
5. What is GDPR, the EU's new data protection law? GDPR.EU. URL: <https://gdpr.eu/what-is-gdpr/> (дата звернення: 01.06.2024).
6. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027): Закон України від 23 лютого 2023 р. № 2926-IX. Дата оновлення: 01.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
7. Україна приєдналася до програми Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027). Вища школа адвокатури НААУ. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/ukrayina-prijednasia-do-programi-jevropeiskogo-soiuzu-cifrova-jevropa-2021-2027> (дата звернення: 01.06.2024).

*Серебро М. В.,
докторант*

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»